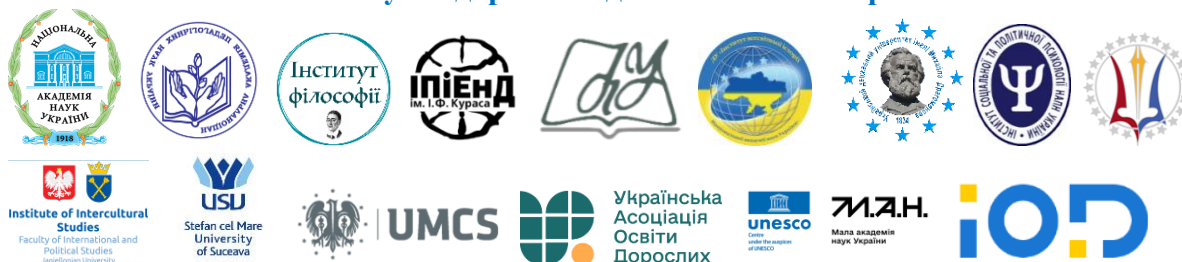

Національна академія наук України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України
Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України
Інститут історії України НАН України
Інститут всесвітньої історії НАН України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Інститут соціальної та політичної психології НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
Інститут міжкультурних студій Факультету міжнародних і політичних студій
Ягеллонського університету в Кракові (Польща)
Сучавський університет «Штефан чел Маре» (Румунія)
Інститут педагогіки Університету Марії Кюрі-Склодовської в Любліні (Польща)
Громадська спілка «Українська асоціація освіти дорослих»
Національний центр «Мала академія наук України»
Інститут обдарованої дитини НАПН України

МАТЕРІАЛИ

*VII Міжнародної міжгалузевої
науково-практичної онлайн-конференції*
**«Культура, наука, освіта:
смісложиттєві цінності
в сучасних умовах»**
25–31 березня 2026 року
*в межах XVII Міжнародної виставки
«Сучасні заклади освіти – 2026»*

Київ
2026

DOI <https://doi.org/10.63437/978-617-7734-51-1-2026-1736>

УДК 17.022.1:316.7:316.48:37.013

К90

К90 **Культура**, наука, освіта: смисложиттєві цінності в сучасних умовах : матеріали VII Міжнародної міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції (Київ, 25–31 березня 2026 року). / Упоряд. Л. І. Ткаченко, В. М. Шульга. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2026. – 1 736 с.

ISBN 978-617-7734-51-1

До збірника увійшли статті й тези учасників VII Міжнародної міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції «Культура, наука, освіта: смисложиттєві цінності в сучасних умовах», що відбулася в межах XVII Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2026», у яких автори висвітлюють питання: цінності миру vs цінностей війни; аспекти розвитку українського соціуму як суб'єкта міжнародної спільноти; чинники розвитку суспільства та завдання його розвитку; актуалізацію філософських, соціальних і освітніх проблем у час невизначеності; національні й міжнародні освітні тренди розвитку особистості.

Видання рекомендовано для науковців, керівників і представників закладів освіти, інститутів післядипломної освіти, педагогічних працівників усіх ланок системи освіти.

Статті подано в авторській редакції (збережено авторські мову й граматику). Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела тощо.

УДК 930.2+316.3/323.1+37.01/.02/.06

ЗМІСТ

МОТИВАЦІЙНІ ПРОМОВИ	18
<i>Кремень Василь Григорович</i>	18
<i>Рафальський Олег Олексійович</i>	20
<i>Довгий Станіслав Олексійович</i>	22
Частина І. ДОПОВІДІ ПЛЕНАРНОГО ЗАСІДАННЯ	24
Артьомова Т. І. Наукові засади ціннісного відновлення підвалин суспільного життя	24
Бевз Т. А. Смесложиттєві координати українського суспільства у війні: трансформація культурного простору та цінностей	33
Безена І. М., Ващенко М. І. Сутнісні трансформації освітнього середовища закладу середньої освіти: процеси та перспективи	42
Бойченко М. І. Цінності миру як подолання цінностей війни: місія освіти	51
Головата Н. А. Етнокультурологія як основа формування смесложиттєвих цінностей молоді в умовах глобалізації	56
Данюк А. О. Комеморативні практики в сучасній поезії: від особистого болю до колективної пам'яті (на прикладі збірки Д. Семенченко «У тебе в голові лише війна»)	62
Жук М. В. До формування інноваційної освіти в сучасній Україні: потенціал адаптації SHARPE-вимірів світових освітніх трендів	73
Заярна В. С. Комунікативні практики у формуванні національної ідентичності студентської молоді	77
Ігнатченко І. Г., Рябченко Я. С. Гуманітарна політика в умовах війни: адміністративно-правовий захист культурних та етнонаціональних прав людини ..	86
Качмар О. В. Освіта та культура як чинники формування цінностей миру в українському соціумі	96
Коннов О. Ф. Проблематика категорії цінності в умовах соціокультурної турбулентності	100
Корсак К. В., Корсак Ю. К. Про внесок українців у «колиску слов'янства» на основі досягнень нооісторії ХХІ століття	104
Кушнір А. О. Національний і зарубіжний досвід застосування краєзнавства у вихованні патріотизму майбутніх учителів початкових класів	115
Ліннік Ю. В. Актуалізація цінностей миру в освітньому просторі воєнного часу	121
Лук'янчук Н. В. Спілкування в сучасних умовах: соціально-психологічні трансформації в контексті цифровізації та війни	125

Лучанинова О. П. Підготовка військового психолога в умовах війни: ціннісний аспект.....	131
Любивий Я. В. Трансформація життєвих цінностей людини в умовах сучасної глобальної військово-політичної кризи.....	135
Мандражи О. А. Проблема строгості та коректності формулювань у математиці: освітньо-педагогічний аспект	142
Міхно О. П. Надія Світлична (1936–2006): педагогічна місія в еміграції як ціннісний вибір (до 90-річчя від дня народження).....	146
Моложон К. О. Developing environmental competency for young people (using the example of the Bohdan Khmelnytskyi Melitopol State Pedagogical University).....	155
Наджі Белхейрі, Кузнєцов В. І. From the triplet to the triad model of scientific concepts: a new methodological framework for understanding conceptual evolution in science education.....	165
Огірко О. В. Цінності миру та антицінності війни в духовно-моральному вихованні молоді.....	175
Піддячий М. І. Освіта як простір формування смисложиттєвих цінностей соціально зрілої та професійно відповідальної особистості.....	187
Поліхун Н. І. STEAM-освіта в контексті сучасних освітніх трендів розвитку креативності особистості.....	196
Присяжнюк Ю. П., Присяжнюк В. П. Пантеони українських і російських героїв сучасної війни: ментальні ознаки феноменів.....	200
Романюк І. М. Реформування освітнього соціуму Вінниччини на межі століть.....	207
Руденко Ю. Ю. Проблема реінтеграції тимчасово окупованих територій України: інформаційно-ціннісний аспект	210
Цьомик Х. Б. Ціннісне ставлення особистості до власного здоров'я як чинник розвитку саногенного мислення в юнацькому віці	213
Шамрай О. Г. Виховання ідентичності особистості в системі позашкільної освіти в умовах сучасних викликів.....	223
Щербина А. О. Методологічні аспекти використання відеозаписів у навчанні майбутніх психологів.....	229
Удод О. А. Україна у світовому історичному контексті: методологічні та історіографічні проблеми.....	232

Частина II. ДОПОВІДІ СЕКЦІЙНИХ ЗАСІДАНЬ	237
Leszek Korporowicz Return to “cover values” in intercultural relations as a foundation of jagiellonian cultural studies.....	237
Sylwia Jaskula-Korporowicz Intercultural sensitivity as the competence of educational partnership in modern international relations	239
Айтов С. Ш. Історично-антропологічний горизонт сучасної філософії історії та осмислення соціокультурної динаміки в часи невизначеності	241
Алексєєва С. В. Якість освіти в умовах війни: виклики та шляхи адаптації	247
Андрєєв С. С., Андрєєва В. Г. Трансформація освітнього капіталу в стратегію національної безпеки та суспільного поступу	252
Аніщенко В. О. Самоактуалізація особистості в сучасному освітньому середовищі	260
Антонова Е. В. Соціалізація дітей з особливими освітніми потребами в системі позашкільної освіти засобами дитячо-юнацького туризму	265
Аржанухіна С. В., Перцова О. В., Богославська Ю. В. Музично-естетичне виховання як фактор формування моральної культури особистості школяра	273
Артюх С. О. Плекаємо «Зерна» стійкості: практичний досвід інтеграції соціально-емоційного навчання в ранкові зустрічі.....	276
Багненко В. Ю., Шиловська О. М. Як сформувати програму психологічної допомоги членам сімей військовослужбовців	280
Баклаженко-Каліцінська І. А. Інноваційні підходи до розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців у контексті сучасних освітніх трендів	288
Балла Л. В. Розвиток емоційного інтелекту як чинник формування духовних і смисложиттєвих цінностей у дітей старшого дошкільного віку в умовах воєнного стану	295
Барабаш Л. М., Фещенко Д. П. Трансформація смисложиттєвих цінностей і психоемоційного стану старшокласників в умовах воєнного стану	301
Березінська О. В. Вектори розвитку сучасної освіти: світовий досвід та українські реалії	314
Беленок О. А., Бова А. А. Міграційний статус українців в умовах війни: громадянська ідентичність, ціннісні пріоритети та очікування від держави.....	318
Білоус І. І., Дем'янюк А. В. Цінність безпеки в професійній підготовці майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти: цифрові та ігрові практики в умовах невизначеності.....	329
Білошицький С. В., Мітягіна С. С. Формування науково-дослідницького портфоліо як елемент забезпечення індивідуальної траєкторії успіху здобувачів освіти та форма партнерських стосунків між учасниками освітнього процесу	336

Бобир О. А. Формування історичної свідомості учнів засобами осмислення цінностей миру та війни.....	341
Богашко О. Л., Богашко І. О. Соціум України як суб'єкт міжнародної спільноти: ідентичність і формування національних інтересів	350
Богданович Г. О. Недовіра як адаптивний ресурс особистості в умовах соціальної невизначеності	355
Бойко В. П., Бойко Н. В. Роль емоційної компетентності батьків у психічному розвитку дитини	362
Бойко С. Т. Психотравмівний вплив війни на дітей і підлітків: сучасні наукові підходи до осмислення медіатравматизації та її психологічних наслідків	366
Большешапова Ю. І. Розвиток асертивності як міжнародний освітній тренд у профілактиці деструктивних конфліктів у міжособистісних стосунках	376
Бондаренко М. В., Федоренко І. О. Інноваційний потенціал медіатехнологій у реалізації стратегічних завдань сучасної освіти.....	384
Бондаренко Н. Л. Формування національно свідомої особистості в контексті творчої спадщини Тараса Шевченка та Івана Франка.....	388
Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Логоматика як перспективний напрям української освіти: суб'єктність і когнітивна еволюція	391
Бондаренко С. Ю., Вітомський Ю. Л. Еволюція суб'єктності особистості у транснаціональному соціокультурному просторі сучасного світу.....	402
Борінштейн Є. Р. Мегатренди творчої особистості	413
Бриндікова О. М., Ратушняк Н. М. Реалізація громадянської компетентності крізь призму мовно-літературної галузі	418
Булавінцева О. М., Коваленко Т. О. Освіта незламності: трансформація цінностей миру в інклюзивному середовищі прифронтового міста	422
Веденєєв Д. В., Сегеда С. П., Левченко С. М. Організована злочинність в органах влади як загроза суспільній безпеці: результати новітніх соціологічних досліджень	432
Вільчинська С. В. Соціокультурна роль антропологічного міфу Миколи Хвильового	439
Воєвідко Л. М. Сучасні практики розвитку особистості здобувача вищої освіти	447
Войтенко О. О. Розвиток творчості дітей з особливими освітніми потребами	455
Володіна Л. В. Освіта як інструмент осмислення філософських і соціальних викликів сучасності	460
Волокітіна В. М., Сірик С. В. Долі українських митців як символ незламності України для міжнародної спільноти.....	472

Вороний Д. Р. Огляд сучасних підходів до управління кадровим розвитком у закладах охорони здоров'я	475
Гадинко О. О. Исторична географія як спосіб вивчення минулого Буковини у XIV–XVIII столітті.	478
Гапельманова М. М. Цифрова трансформація освіти: упровадження STEM-технологій як відповідь на виклики сучасності	491
Гарань Н. С. Формування професійної ідентичності майбутнього фахівця в контексті глобальних трендів персоналізованої освіти.....	497
Гарюк О. Д., Юхименко О. В., Шинкаренко О. М. Освітній хаб як культурно-ціннісний центр підтримки дітей в умовах воєнного стану	503
Гатеж Т. В. Подолання освітніх втрат учнів засобами креативних психолого-педагогічних технологій.....	510
Голенок Л. П. Цифрова грамотність як фундамент особистісної стійкості в умовах невизначеності: результати ICILS–2023 та практичний вимір	515
Головчук Ю. О. Соціальна політика в умовах невизначеності як простір філософських і освітніх викликів	520
Голуб І. М. Абстрактний живопис як форма самовираження творчої молоді з розладами аутистичного спектру (РАС).....	523
Гомілко О. Є. Інтелектуальне як форма задоволення: турбота vs домінування ...	529
Городинська Г. В. Освітні тренди: від українських ініціатив до світового досвіду	535
Городницька О. В. Інклюзивні екологічні гуртки як модель розвитку соціальної та емоційної компетентності особистості	541
Грановська О. С. Англійська мова як чинник розвитку сучасного суспільства: смисложиттєвий і ціннісний виміри	546
Гриньків А. П. Соціальне інспектування в цифровій державі: нові контури публічного управління у сфері соціального захисту	550
Гринько І. М. Освітні екосистеми майбутнього: синергія технологій та людяності в розвитку особистості	554
Грицай Ж. М. Формування критичного мислення на уроках історії.....	562
Грицку В. С. Впровадження національних традицій в освітній процес засобами інноваційних педагогічних технологій.....	568
Грищенко О. Б. Штучний інтелект як чинник трансформації освітнього процесу: можливості та виклики використання Grok.....	576
Грошовенко О. П. Філософія інтегративного підходу в початковій освіті: від фрагментарних знань до життєвих компетентностей	580
Гудзенко Н. Г. Комунікація як основа соціалізації дітей із порушеннями слуху в умовах сучасних освітніх викликів	587

Гут О. А. Позашкільна освіта як простір формування цінностей миру в умовах воєнних викликів.....	592
Гуцол К. В. Ментальні ресурси молоді в умовах невизначеності: проблеми життєздійснення.....	602
Даниленко В. М. Російсько-українська війна в історіографічному та історіософському вимірах.....	610
Дейкун І. О. Актуальність економічної та фінансової освіти учнів у сучасному навчальному просторі.....	614
Демент М. О., Полов'ян А. В. Цінності миру та цінності війни в сучасному українському соціумі: конфлікт, співіснування чи трансформація?.....	617
Демент М. О., Чеголя А. В. Інклюзивна освіта: розвиток особистості в умовах освітньої рівності.....	620
Демченко О. П. Педагогічні умови ефективної реалізації освітньої моделі «філософський діалог» у закладах загальної середньої та позашкільної освіти.....	625
Дем'яненко В. Б., Кузьменко О. С., Савченко І. М. Онтологічне моделювання індивідуальних освітніх траєкторій у середовищах адаптивного навчання.....	630
Дідківська О. Г. Соціальний захист людей похилого віку в умовах війни в Україні як аспект розвитку українського соціуму як суб'єкта міжнародної спільноти.....	636
Дроб'язга Н. В. Вектори стійкості команди освітян Харківської школи № 171.....	640
Єва Г. А. Education in conditions of uncertainty.....	646
Єсімов С. С. Особливості процесів формування та реалізації державної політики у сфері шкільної освіти.....	649
Железник О. Ф. Формування в учнів смисложиттєвих цінностей в умовах війни (з досвіду діяльності Мобільного театру пісні «Левеня»).....	654
Забелова Т. В. Професійні виклики та внутрішні трансформації вчителя-словесника в час невизначеності.....	662
Зайцева Н. В. Психологічні аспекти особистісного зростання в контексті сучасних освітніх трендів.....	666
Замрозович-Шадріна С. Р. Цінність миру в освітньому просторі.....	676
Зварич І. М. Освітні тенденції у викладанні навчальних дисциплін.....	679
Іншакова І. Є., Іншаков А. Є. Ціннісні орієнтири інклюзивної дошкільної освіти в сучасних соціокультурних умовах.....	690
Кабанець В. І. Інтерактивний практикум «Бути патріотом: мода чи покликання».....	696

Кадецька І. М. Виховний потенціал шкільної освіти та спорту в розвитку особистості учня в контексті національних трендів	702
Калмикова Л. О. Штучний інтелект в редакційній політиці наукових видань: наявні проблеми і тренди 2026	706
Калюжна В. В. Цінності миру vs цінності війни в контексті освітнього простору	710
Калюжна О. В. Освіта майбутнього: тенденції розвитку особистості в сучасному ліцеї.....	717
Капітон А. М., Титаренко К. О., Гусєва І. М. Інформаційні технології в системі соціальної реабілітації: філософсько-освітній аспект	720
Карпенко Ю. Є. Використання штучного інтелекту в освіті як сучасний тренд розвитку особистості.....	727
Каськів М. В., Стернік В. М. Медична освіта як простір утвердження цінностей миру в умовах воєнної реальності України	736
Каткова Л. Є., Юдковська В. В. Вплив ціннісних орієнтацій на резильєнтність підлітків у воєнний час	740
Кевешлігеті О. В., Берексасі Х. В. Художнє осмислення цінностей миру та війни в романі Стівена Кінга «Казка»	749
Кириченко А. В. Військовослужбовець як носій цінностей миру в умовах російсько-української війни.....	760
Кіріллова А. О. Індивідуалізація освітнього процесу як чинник розвитку інклюзивної вищої освіти.....	764
Кіяновська Н. М., Зінонос Н. О. Детермінанти суспільної динаміки та стратегічні пріоритети розвитку	767
Ковалевська І. В. Історична грамотність як засіб утвердження національної ідентичності в умовах воєнних викликів.....	773
Коваленко Н. І. Іншомовна комунікація як інноваційний засіб соціалізації учнів.....	779
Ковальова Н. А. Стійкість спільнот у психологічній підтримці учасників освітнього процесу в умовах невизначеності	782
Ковальова О. А. Світові та вітчизняні підходи до діагностики індивідуальних освітніх потреб здобувачів освіти	787
Кордонська А. В. Образ війни та ідея миру в українській літературі як засіб виховання громадянських цінностей здобувачів освіти	796
Коржик С. А. Генеалогічна рефлексія як механізм збереження ціннісних орієнтирів особистості в умовах соціокультурної турбулентності	801
Королькова Т. М. Формування культури збереження життя в умовах сучасних викликів: освітній потенціал предмета «Захист України».....	811

Корсун В. В. Психологічні особливості розвитку стресостійкості працівників соціального захисту в умовах сучасних кризових викликів.....	817
Кору́ма Ю. В. Як освіта формує особистість: національні та світові тренди	823
Корякін О. О. Мікшування як перформанс у контексті сучасних трендів у мистецькій освіті.....	830
Костюк О. М. Українські народні казки як засіб формування національно-патріотичних цінностей учнів початкової школи	840
Красота І. В. Базова загально-військова підготовка громадян в умовах російсько-української війни за незалежність України.....	844
Крат А. М. STEAM-освіта як міжнародний тренд розвитку особистості: досвід бізнес-тренінгу та менторства.....	847
Крищук Л. В. «Дитинство без кордонів – dzieciństwo bez granic»: досвід реалізації міжнародного культурно-освітнього проєкту	849
Кріль Ю. В., Московченко Н. О. Освітній потенціал волонтерської діяльності у формуванні громадянської компетентності здобувачів освіти	856
Кропочева Н. М. Освітянські бібліотеки як інституції формування ціннісних орієнтирів в сучасних умовах	862
Кукота К. Г. Літні освітні програми як засіб подолання навчальних прогалин та розвитку особистості учнів	867
Кулініч О. Б. Мотиваційний рефреймінг: інструменти перетворення «недоліків» на унікальні ресурси	870
Лебедик Л. В. Освітні тренди розвитку особистості майбутнього психолога.....	878
Ленда І. Г. Формування інклюзивної культури в ЗЗСО (на прикладі Дніпровської гімназії № 87)	887
Лисенко Г. І. Роль та місце історико-освітніх досліджень у системі національної безпеки України	891
Листопад О. А., Листопад Н. Л. Ціннісні орієнтири освітніх трендів Європейського Союзу та можливості їхнього впровадження в Україні.....	898
Литвиненко А. М. Ефективний цифровий навчальний контент для розвитку особистості на уроках англійської мови	909
Ліскевич А. М. Екологічне волонтерство як чинник розвитку громадянського суспільства	912
Лозова О. В. Психологічні детермінанти формування резильєнтності особистості в освітньому STEM-середовищі.....	918
Луганцова Є. А. Формування ключових компетентностей здобувачів освіти засобами перевернутого класу в сучасному освітньому просторі.....	923

Лук'яненко Ю. В. Освітній простір ліцею як середовище формування цінностей миру, гідності та громадянської відповідальності в умовах сучасних викликів	930
Лук'янчук В. М. Еволюція копінг-стратегій ветеранів (2014–2025).....	935
Максимчук А. П., Васільєва-Гаврилюк О. В. Український соціум у сучасних глобальних трансформаціях.....	943
Мамчур І. В. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнної невизначеності.....	947
Мардарова І. К., Гуданич Н. М. Освіта як інструмент формування міжнародного іміджу України в умовах цифрової трансформації.....	952
Мар'яненко Л. В. Психологічний аналіз феномену невизначеності особистості.....	963
Матвійчук В. С., Рibaкова О. А. Формування цінностей миру у дітей старшого дошкільного віку як пріоритетний напрям сучасної дошкільної освіти.....	971
Мацука В. М., Горбашевська М. О. Risk management in the organization of scientific and educational processes under conditions of uncertainty and global changes	978
Мельник О. А. Актуалізація внутрішнього потенціалу особистості в складних життєвих ситуаціях	988
Микитенко В. В., Шелудько Н. М. Від цінностей війни – до цінностей миру: людський потенціал як основа відновлення України	994
Михайліченко М. В. Науково-теоретичне обґрунтування та аналіз управлінської практики організації соціально-психологічної допомоги педагогічним працівникам у створенні безпечного освітнього середовища	1003
Мірошниченко І. С. Людський капітал як ключовий чинник сталого розвитку суспільства	1014
Міхно О. Ю. Стратегії збереження якості STEM-освіти в сучасних умовах....	1024
Мозгова Я. П. A comprehensive response to the challenges of educational losses during wartime	1028
Мозуль І. В. Освіта як фактор розвитку суспільства в умовах сучасних викликів	1037
Моначин І. Л. Особливості переживання війни як чинника трансформації смисложиттєвих цінностей українського соціуму в умовах невизначеності.....	1042
Морозова Ю. М., Петренко Л. В., Першина О. І. Тайм-менеджмент як інструмент управління часом в освітньому процесі	1048
Москаленко В. В. Особливості трансформації ідентичності особистості військовослужбовців в умовах війни (теоретико-методологічний аспект).....	1057

Нестер А. А. Цінності миру в Україні, війна, історія.....	1068
Нікітін В. В., Андрєєв С. О. Правова невизначеність статусу гаранта освітньої програми як чинник впливу на інституційну стійкість українських університетів	1079
Ніконенко Н. А., Ніконенко А. М. Співвідношення цінностей миру та війни в сучасній Україні.....	1084
Новіцька Ж. В. Формування цінностей миру в освітньому процесі в умовах російсько-української війни.....	1088
Ноздрачова О. Г. Актуалізація філософських та освітніх проблем у педагогічній практиці вчителя англійської мови в умовах невизначеності.....	1093
Озарчук А. В. Епістемологічна перешкода в сприйнятті особистості та алгоритмічна упередженість у системах штучного інтелекту: виклики та стратегії мітигації в інклюзивній освіті.....	1096
Омельчук О. А., Пушняк О. А. Формування громадянської стійкості учнів засобами соціальних ініціатив	1101
Онопченко Г. В., Онопченко О. В. Розвиток креативності учнів у контексті національних і міжнародних освітніх трендів	1107
Осип М. А. Екологічна свідомість як чинник розвитку смисложиттєвих цінностей сучасної людини	1117
Отупор Н. В. Популяризація екзопланетних досліджень як інструмент формування наукового світогляду в сучасних умовах.....	1123
Павенко Н. В. Методичний супровід упровадження міжнародних освітніх ініціатив як чинник розвитку підприємницьких компетентностей здобувачів професійної освіти	1128
Павлик Н. П. Спільночитання як діалогічна практика розвитку особистості: український досвід у міжнародному контексті	1132
Пагурець-Іноземцева Н. А. Національні та міжнародні освітні тренди розвитку особистості в Україні.....	1138
Панченко О. Д. Українське суспільство в ХХІ столітті: цінності, розвиток і роль освіти у формуванні особистості (з досвіду роботи ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»)...	1141
Пасько З. О. Роль міфологічного чинника в русі соціальних ідей	1144
Пахомов І. В. Соціальна відповідальність педагогічних працівників закладів професійної освіти як цінність в сучасному світі	1154
Пенцова І. В. Критичне мислення та метапізнання як ключові компетентності підлітків в умовах тотального використання штучного інтелекту.....	1165

Петренко С. М., Мехед Д. Б., Мехед О. Б. Формування дослідницьких компетентностей учнів ліцею та студентів у контексті сучасної освітньої парадигми.....	1171
Пилипенко О. Є. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки: актуальні завдання та перспективи..	1178
Підгородецький М. М., Підгородецька І. М. Чинники прогресу та завдання сталого розвитку сучасного суспільства	1188
Піскун М. Ю., Піскун І. Г. Педагогічні умови розвитку самоефективності майбутніх вчителів початкової школи.....	1192
Побережець Г. С., Ворожбит І. І. Вплив історичних уроків на сучасні поведінкові стратегії.....	1197
Повч В. О. Використання віртуальних ресурсів психологічної допомоги як чинника подолання стресу в дорослих	1202
Погребняк О. О., Синявін О. М. Програмні ресурси графічного дизайну як елемент формування медіакомпетентності особистості в сучасному освітньому просторі.....	1211
Поклад І. М. Внесок вітчизняних психологів у навчально-виховний процес у світлі нових історичних викликів.....	1219
Поліщук В. І. Ціннісно-нормативні засади освіти для сталого розвитку в умовах воєнних викликів.....	1223
Попова В. В., Попов В. Ю. The life-meaning values and economic development ...	1229
Попова К. В. Репрезентація взаємовідносин «інакших» у підручниках із всесвітньої історії для 7 класу: між мирним співіснуванням і нетерпимістю	1236
Прокопчук В. І. Українська повстанська музична творчість як чинник формування національно-патріотичного виховання молоді	1242
Проскура О. І. Смісложиттєві орієнтири управління освітньої сфери: концепт ікігаю в сучасних умовах.....	1247
Прядко Л. Ф., Прядко К. О. Навчальні предмети природничого циклу як освітній простір формування смісложиттєвих цінностей (на прикладі проблемно-орієнтованих завдань).....	1258
Редькіна Г. М., Догадайло М. В. Ціннісні орієнтири, чинники та механізми формування української національної ідентичності в умовах експоненційних змін	1266
Рожнятовська К. Л. Міжнародні освітні практики у викладанні англійської мови: можливості для розвитку особистості	1277
Романюк О. Н., Лесько О. Й., Ціхановська О. М. Вплив цифровізації на соціально-економічний розвиток держави.....	1282

Рудик В. В., Трубчаніна О. М. Освітні тренди розвитку особистості у воєнній Україні: роль математичної грамотності в сучасній природничій освіті.....	1288
Рудишина О. С. Збереження фольклорного спадку засобом театрального мистецтва (на прикладі шкіл Ірландії).....	1296
Рудницька С. Ю. Ментальні ресурси особистості в умовах війни та невизначеності: наративний вимір	1300
Савастін Г. О. Особливості мотивації волонтерів у період воєнних дій і соціальних криз.....	1307
Савіцька В. В. Персоналізоване навчання в цифрову епоху: роль технологій в адаптації освіти до індивідуальних потреб особистості	1312
Савчук Г. В. Інноваційні технології як простір формування мовної культури та смисложиттєвих цінностей учнів у сучасній школі	1319
Садова О. О. Роль історичної свідомості та культурно-історичного досвіду в процесах сучасного українського державотворення	1326
Санкович М. В. Проектна технологія у вихованні лідера на уроках громадянської освіти	1331
Саракун Л. П. Космополітизм як етичний фундамент глобального благополуччя.....	1339
Сахневич Б. В. Смисложиттєві цінності миру і війни в умовах соціальної невизначеності: український досвід.....	1345
Северина Л. М. DigComp 3.0 як орієнтир розвитку цифрової компетентності в освітньому просторі України	1348
Сеньків М. І. Формування смисложиттєвих цінностей молоді України в умовах війни: від травми виживання до цінностей миру та повоєнного розвитку особистості	1360
Сербін О. В., Ревуцький Ю. Цінності буття у мовній творчості як інтуїтивне проникнення в сенс існування людської цивілізації	1365
Сива О. М., Марчук О. М., Герасимчук В. С. Сучасні освітні тренди формування фахівця у сфері електронних комунікацій: національний та міжнародний досвід	1376
Сидоренко Я. І. Інклюзивне вивчення іноземної мови як освітня відповідь на виклики часу невизначеності: досвід створення українсько-англійського словника шрифтом Брайля	1382
Сідаш Н. С. Digital technologies and AI in shaping the value orientations of gifted youth	1389
Сіра І. Т. Від мандрівної академії до віртуальної реальності: Сковорода в лабіринтах сучасної освіти	1393

Скомороха Н. П. Філологічна освіта у формуванні національної ідентичності як основи духовної безпеки молоді.....	1397
Скринник З. Е. Чого не знає ніхто, окрім філософів	1404
Скрипник М. І. Громадянська ідентичність молоді деокупованих територій: інтерактивні стратегії відновлення суб'єктності в час невизначеності	1406
Слабинська С. А. Від освітніх трендів до щоденної практики: як сучасний заклад освіти формує особистість	1416
Слобоженюк Б. М., Теслюк І. І., Яценко Р. В. Педагогіка партнерства як чинник формування смисложиттєвих цінностей учнів у сучасному освітньому просторі.....	1421
Собко Н. В. Формування культури критичного мислення учнів на уроках математики як чинник протидії дезінформації	1424
Соколовська І. А., Нечипоренко В. В., Гордієнко Н. М., Позднякова О. Л. The essence of forming motivation in psychological and pedagogical science	1429
Сороківська Н. П. Інтеграція АІ-анімації в навчанні фізики як чинник розвитку української освіти в міжнародному науково-освітньому просторі	1433
Спіркіна М. В., Краснікова Н. В. Іноземна мова як інструмент формування міжкультурних цінностей у сучасній освіті.....	1439
Столяренко Ок. В., Столяренко Ол. В. Виховання національно-державної ідентичності в системі підготовки українського суспільства до міжкультурного діалогу.....	1446
Стрельников В. Ю. Освітні тренди розвитку особистості педагогічних працівників у закладах неперервної освіти.....	1450
Ступак К. Є. Формування особистості в умовах сучасних освітніх трансформацій: національний і міжнародний досвід.....	1461
Тарнавська О. В. Когнітивна домінанта в структурі адаптаційних ресурсів учнів загальноосвітньої школи як чинник формування цінностей миру та війни	1470
Теряєв Д. О. Український соціум у міжнародному академічному просторі: освітньо-культурні аспекти інтеграції та співпраці	1480
Теслик А. О. Стратегія розвитку як інструмент забезпечення ефективності управління закладом загальної середньої освіти.....	1490
Тимченко В. О. Аналіз художнього тексту як інструмент розвитку медіаграмотності та критичного мислення учнів.....	1496
Тур О. М. Академічна відповідальність як внутрішній регулятор дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти.....	1503

Усов Д. В., Харченко П. П. Використання сучасних цифрових технологій у шкільній освіті.....	1509
Ухань А. С. Освіта як простір формування цінностей миру в умовах війни....	1517
Фадєєва О. В. Емоційний інтелект як ключова компетентність на уроках іноземної мови.....	1522
Фаєвська Т. В. Трансформація освітнього процесу в умовах викликів війни (досвід Радивилівського ліцею № 1 щодо подолання освітніх втрат)	1528
Фарварщук В. П. Шкільна бібліотека як чинник розвитку інформаційної культури особистості в умовах розбудови сучасного суспільства.....	1531
Харитоновна Т. І. Формування інтелектуальної та культурної еліти в академічному ліцеї: виклики та можливості в умовах реформування старшої освіти.....	1536
Хижевська В. В. The dichotomy of peace and war in contemporary culture.....	1541
Хома І. М. Відповідність соціально-психологічного супроводу людей із травматичним досвідом життєвим цінностям клієнта.....	1544
Хорошайло О. С. Developing English academic and professional communication competence in social project management students: theoretical foundations and pedagogical implementation.....	1551
Цигульська Я. А. Польський досвід підтримки самостійності осіб з інтелектуальною інвалідністю та можливості його адаптації в українському освітньому просторі.....	1555
Чаус І. В. Цінності миру та цінності війни: вибір цивілізації між творенням і руйнуванням.....	1558
Чекулаєва М. В. Цифровий проєкт «методична шафа» як відповідь на виклики часу: доступність, оперативність та ефективність методичної підтримки педагога.....	1565
Чижевський Б. Г. Богатство – головна чеснота творчої обдарованої особистості	1571
Чиновата З. А. Розвиток пізнавальних здібностей здобувачів освіти через активне навчання	1581
Чолак Т. Д. Психологічна підтримка та розвиток особистості здобувачів освіти в часи невизначеності	1585
Чуркіна В. Г. Public health system as a tool for mental health formation.....	1593
Шабасєва Л. М., Яшина О. М. Позашкільна освіта як простір формування особистості ХХІ століття: інтеграція національних традицій і глобальних освітніх трендів	1602
Шарата Н. Г. Якісна освіта як стратегічний чинник реалізації цілей сталого розвитку в Україні.....	1607

Шатова О. В. Розвиток особистості в умовах цифрової трансформації освіти: потенціал інтелектуальних систем аналізу освітніх даних у технологічній галузі	1614
Шахрай Т. О. Формування національної ідентичності та лідерських якостей студентів у межах міжпредметного проєкту «Гривня очима молоді».....	1621
Шевченко С. Л. Молодь в умовах війни: амбівалентність демократичних установок як виклик повоєнному відновленню	1624
Шевчук Т. С. Філологічна освіта в новій екосистемі	1633
Шевчун Н. Г. Розвиток творчих здібностей дітей як феномену особистості та засіб реалізації власного творчого потенціалу в майбутньому	1639
Шерганов В. О. Цифрова платформа спортивного арбітражу як інструмент розвитку правового суспільства	1648
Шморгун О. О. Патріотичне виховання як чинник становлення особистості: філософсько-психоаналітичний вимір.....	1651
Шоробура І. М. Волонтерство як процес формування соціальної зрілості особистості.....	1664
Шумакова С. М. Academic integrity as a challenge of the times	1673
Щеголеватих О. Д. Проєктна методика як засіб формування цифрової культури та смисложиттєвих орієнтирів учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану	1676
Щербина О. О. Сучасні напрями розвитку особистості в початковій школі ...	1681
Яготинська А. М. Компетентнісний підхід у викладанні української мови як чинник формування ціннісних орієнтацій особистості в умовах сучасних викликів	1687
Яковенко Г. Р. Формування управлінської ідентичності майбутнього магістра освіти як освітній тренд європейського простору вищої освіти	1693
Яненко Я. В. Формування цінностей через комеморативні практики в сучасній освіті	1704
Янчиківська О. Г. Подвійна вразливість: особливості психологічної реабілітації осіб з інвалідністю в умовах постійного воєнного стресу	1708
Ярош А. В., Манішевська Н. М., Шумигай І. В. Живий простір як носій цінностей: освітній потенціал садово-паркового мистецтва в умовах війни	1713
Ястребова О. С. Цифрові технології та штучний інтелект у студентській науковій діяльності	1717
Лоссовський О. І. Narrating the divine: myth as a philosophical framework.....	1724

2. Richards, J. C., Rodgers, T. S. Approaches and Methods in Language Teaching / J. C. Richards, T. S. Rodgers. – Cambridge : Cambridge University Press, 2014. – 480 с.
3. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment / Council of Europe. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – 292 с.
4. Littlewood, W. Communicative Language Teaching: An Introduction / W. Littlewood. – Cambridge : Cambridge University Press, 2011. – 176 с.
5. Lightbown, P. M., Spada, N. How Languages Are Learned / P. M. Lightbown, N. Spada. – Oxford : Oxford University Press, 2013. – 300 с.
6. Harmer, J. How to Teach English / J. Harmer. – Harlow : Pearson Longman, 2007. – 360 с.
7. Coyle, D., Hood, P., Marsh, D. CLIL: Content and Language Integrated Learning / D. Coyle, P. Hood, D. Marsh. – Cambridge : Cambridge University Press, 2010. – 248 с.
8. Reinoso Montoya, O. Content and Language Integrated Learning (CLIL) to Develop Writing Skills in English / O. Reinoso Montoya // Revista Chakiñan. – 2023. – Vol. 22. – P. 45–56.
9. Dudeney, G., Hockly, N. How to Teach English with Technology / G. Dudeney, N. Hockly. – Harlow : Pearson Education Limited, 2012. – 280 с.
10. Godwin-Jones, R. Emerging technologies: Language learning and technology / R. Godwin-Jones // Language Learning & Technology. – 2018. – Vol. 22, No. 3. – P. 8–16.

Романюк О. Н.,

д.т.н., професор,

Вінницький національний технічний університет

Лесько О. Й.,

к.е.н., професор,

Вінницький національний технічний університет

Ціхановська О. М.,

к.е.н., доцент,

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ЗУНУ

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ

Анотація. Розглянуто вплив цифровізації на соціально-економічний розвиток держави в умовах глобальних трансформацій. Проаналізовано роль інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні цифрової економіки, модернізації державного управління, розвитку ринку праці та підвищенні якості життя населення. Визначено основні переваги та ризики цифрової трансформації, зокрема проблему цифрової нерівності та інформаційної безпеки.

Ключові слова: цифровізація, цифрова економіка, інформаційні технології, соціально-економічний розвиток, цифрова трансформація, електронне урядування, інновації

Abstract. The impact of digitalization on the socio-economic development of the state in the context of global transformations is considered. The role of information

and communication technologies in the formation of the digital economy, modernization of public administration, development of the labor market and improvement of the quality of life of the population is analyzed. The main benefits and risks of digital transformation are identified, in particular the problem of digital inequality and information security.

Keywords: digitalization, digital economy, information technologies, socio-economic development, digital transformation, e-government, innovation.

У сучасних умовах розвитку світової економіки цифровізація виступає одним із ключових чинників соціально-економічного розвитку держави. Вона охоплює всі сфери суспільного життя – від виробництва та бізнесу до освіти, медицини та державного управління. Активне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій сприяє підвищенню ефективності економічних процесів, покращенню якості життя населення та формуванню нових моделей взаємодії між державою, бізнесом і громадянами [1].

Цифровізація є основою формування цифрової економіки, яка базується на використанні даних як ключового ресурсу. На відміну від традиційної економіки, цифрова економіка характеризується високим рівнем автоматизації, інтеграцією інформаційних систем і глобалізацією ринків. Це створює нові можливості для розвитку підприємництва, зниження витрат виробництва та підвищення конкурентоспроможності національної економіки [2].

Одним із важливих аспектів цифровізації є її вплив на ринок праці. З одного боку, впровадження автоматизованих систем і штучного інтелекту призводить до скорочення робочих місць у традиційних галузях. З іншого боку, з'являються нові професії, пов'язані з аналізом даних, програмуванням, кібербезпекою та управлінням інформаційними системами. Це зумовлює необхідність реформування системи освіти та підвищення рівня цифрової грамотності населення [3].

Цифровізація також значно впливає на державне управління. Впровадження електронного урядування сприяє підвищенню прозорості влади, зменшенню корупції та покращенню якості надання адміністративних послуг. Завдяки цифровим платформам громадяни отримують можливість швидко та зручно взаємодіяти з державними органами, що сприяє зміцненню довіри до влади [4].

Важливим напрямом цифрової трансформації є розвиток інфраструктури. Доступ до швидкісного інтернету, розвиток телекомунікаційних мереж та впровадження сучасних інформаційних систем є необхідною умовою для ефективного функціонування цифрової економіки. Недостатній рівень цифрової інфраструктури може стати серйозною перешкодою для розвитку держави та поглибити соціально-економічну нерівність [2].

Соціальний аспект цифровізації проявляється у зміні способу життя людей. Інтернет та мобільні технології відкривають доступ до освіти, медичних послуг,

культурних ресурсів і ринку праці незалежно від географічного розташування. Водночас це створює нові виклики, зокрема залежність від технологій, поширення дезінформації та порушення приватності [5].

Особливої уваги заслуговує проблема цифрової нерівності, яка полягає у нерівному доступі до інформаційних технологій. Вона може проявлятися як між різними країнами, так і всередині однієї держави – між містом і селом, різними соціальними групами. Подолання цифрової нерівності є важливим завданням державної політики, оскільки вона безпосередньо впливає на рівень соціальної справедливості та економічного розвитку [1].

Крім того, цифровізація створює нові виклики у сфері інформаційної безпеки. Зростання кількості кіберзагроз, витоків даних і кібератак вимагає впровадження ефективних механізмів захисту інформації. Забезпечення кібербезпеки є необхідною умовою стабільного функціонування держави в цифрову епоху [3].

Не менш важливим є вплив цифровізації на бізнес-середовище. Використання цифрових технологій дозволяє підприємствам оптимізувати виробничі процеси, покращувати якість продукції та послуг, а також виходити на нові ринки. Електронна комерція, цифровий маркетинг і хмарні технології стають невід'ємною частиною сучасного бізнесу [4].

Цифровізація також сприяє розвитку інноваційної діяльності. Вона стимулює створення стартапів, розвиток наукових досліджень та впровадження нових технологій. Державна підтримка інновацій є важливим чинником забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації [2].

Водночас цифровізація має і певні ризики. До них належать загроза втрати робочих місць, посилення соціальної нерівності, залежність від технологій та ризики кібербезпеки. Тому важливим завданням держави є забезпечення балансу між впровадженням інновацій та захистом інтересів суспільства [5].

У контексті України цифровізація є одним із пріоритетних напрямів розвитку. Реалізація державних програм цифрової трансформації сприяє модернізації економіки, підвищенню ефективності управління та інтеграції у світовий економічний простір. Особливу роль відіграють такі напрями, як розвиток електронних послуг, цифрової інфраструктури та підтримка ІТ-сектору [1].

Таким чином, цифровізація є комплексним явищем, яке має значний вплив на всі сфери суспільного життя. Вона створює нові можливості для економічного зростання та соціального розвитку, але водночас потребує ефективного управління та регулювання. Успішна цифрова трансформація держави можлива лише за умови комплексного підходу, що включає розвиток інфраструктури, освіти, інновацій та забезпечення кібербезпеки.

Розглянемо регіональні аспекти цифровізації на прикладі Вінницької області.

Важливим напрямом дослідження впливу цифровізації на соціально-економічний розвиток держави є аналіз регіональних особливостей впровадження цифрових технологій. У цьому контексті Вінницька область виступає показовим прикладом регіону, де цифрова трансформація поступово інтегрується у різні сфери суспільного життя, сприяючи економічному зростанню та підвищенню якості життя населення.

Одним із чинників розвитку цифровізації у Вінницькій області є впровадження електронного урядування на місцевому рівні. Органи місцевої влади активно впроваджують цифрові сервіси, що дозволяють громадянам отримувати адміністративні послуги онлайн. Це значно зменшує бюрократичні бар'єри, підвищує прозорість діяльності органів влади та сприяє зростанню довіри населення до державних інституцій [4].

Важливу роль у цифровій трансформації регіону відіграє розвиток цифрової інфраструктури. У Вінницькій області здійснюється поступове розширення доступу до швидкісного інтернету, зокрема у сільській місцевості. Це дозволяє зменшити цифрову нерівність між міськими та сільськими територіями, що є важливим чинником соціально-економічного розвитку [1]. Доступ до інтернету відкриває нові можливості для освіти, підприємництва та зайнятості населення.

Цифровізація економіки регіону також проявляється у розвитку малого та середнього бізнесу. Підприємства Вінницької області активно впроваджують сучасні інформаційні технології у свою діяльність, використовуючи електронну комерцію, цифровий маркетинг та автоматизовані системи управління. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності бізнесу та розширенню ринків збуту продукції [2].

Особливу увагу слід приділити розвитку ІТ-сектору в регіоні. У Вінниці формується сприятливе середовище для розвитку ІТ-компаній та стартапів, що забезпечує створення нових робочих місць та залучення інвестицій. Розвиток ІТ-галузі позитивно впливає на економіку регіону, оскільки сприяє зростанню доходів населення та наповненню місцевих бюджетів.

Особливу увагу слід приділити розвитку ІТ-сектору в регіоні, який у сучасних умовах виступає одним із ключових драйверів економічного зростання та інноваційного оновлення територій. У Вінниці поступово формується сприятливе середовище для розвитку ІТ-компаній та стартапів, що обумовлено поєднанням кількох важливих чинників: наявністю кваліфікованих кадрів, підтримкою місцевої влади, розвитком освітньої інфраструктури та зростаючим попитом на цифрові послуги. Усе це створює передумови для активізації підприємницької діяльності у сфері інформаційних технологій і підвищення конкурентоспроможності регіону.

Одним із визначальних факторів розвитку ІТ-галузі у Вінниці є освітній потенціал. Місцеві заклади вищої освіти здійснюють підготовку фахівців у галузі комп'ютерних наук, програмної інженерії, кібербезпеки та суміжних напрямів. Важливою тенденцією є адаптація освітніх програм до вимог ринку праці, що дозволяє випускникам швидше інтегруватися у професійне середовище. Крім того, активно розвивається неформальна освіта: курси програмування, тренінги, ІТ-школи, хакатони, що сприяють підвищенню кваліфікації та розвитку практичних навичок. Така взаємодія між освітою та бізнесом формує якісний людський капітал, який є основою для сталого розвитку ІТ-сектору.

Важливу роль відіграє також інфраструктурна складова. У місті створюються сучасні офісні простори, коворкінги, технологічні парки, що забезпечують комфортні умови для роботи ІТ-фахівців і команд стартапів. Розвиток цифрової інфраструктури, включаючи високошвидкісний інтернет, хмарні сервіси та дата-центри, дозволяє компаніям ефективно здійснювати свою діяльність як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку. Паралельно відбувається цифровізація міського середовища, що стимулює попит на ІТ-рішення у сфері управління, транспорту, медицини та освіти.

Не менш важливим є інвестиційний клімат регіону. Вінниця поступово стає привабливою для внутрішніх і зовнішніх інвесторів завдяки стабільній соціально-економічній ситуації, прозорості ведення бізнесу та підтримці підприємництва з боку органів місцевого самоврядування. Запроваджуються програми стимулювання інноваційної діяльності, надаються податкові пільги, реалізуються проєкти державно-приватного партнерства. Усе це сприяє залученню капіталу в ІТ-галузь, що, у свою чергу, забезпечує розширення бізнесу та створення нових робочих місць.

Розвиток ІТ-сектору позитивно впливає на економіку регіону загалом. По-перше, зростає рівень зайнятості населення, причому створюються робочі місця з високим рівнем оплати праці. Це сприяє підвищенню добробуту громадян, зростанню купівельної спроможності та розвитку внутрішнього ринку. По-друге, ІТ-компанії забезпечують значні надходження до місцевих бюджетів у вигляді податків, що дозволяє фінансувати соціальні програми, розвиток інфраструктури та покращення якості життя населення.

Крім економічного ефекту, ІТ-галузь має значний соціальний вплив. Вона сприяє формуванню сучасного цифрового суспільства, підвищенню рівня цифрової грамотності населення та розвитку інноваційної культури. У Вінниці активно впроваджуються електронні сервіси, що спрощують взаємодію громадян із владою, підвищують прозорість управлінських процесів і зменшують рівень бюрократії. Це, у свою чергу, сприяє зміцненню довіри до органів влади та формуванню ефективної системи публічного управління.

Варто також зазначити, що розвиток ІТ-сектору стимулює суміжні галузі економіки. Зокрема, зростає попит на послуги у сфері маркетингу, дизайну, консалтингу, освіти, а також розвивається ринок нерухомості. ІТ-компанії часто виступають замовниками інноваційних рішень, що сприяє розвитку малого та середнього бізнесу. Таким чином, формується мультиплікативний ефект, коли розвиток однієї галузі стимулює зростання інших секторів економіки.

Разом із тим, існують і певні виклики, які потребують вирішення. Серед них – конкуренція за кваліфіковані кадри, відтік спеціалістів за кордон, необхідність постійного оновлення знань і навичок, а також потреба в удосконаленні нормативно-правової бази. Важливим завданням є створення умов для утримання талантів у регіоні, зокрема шляхом підвищення якості життя, розвитку соціальної інфраструктури та забезпечення можливостей для професійного зростання.

У перспективі розвиток ІТ-сектору у Вінниці має всі передумови для подальшого зростання. Важливим напрямом є підтримка інноваційних стартапів, розвиток кластерних ініціатив, інтеграція у міжнародні технологічні екосистеми та активне впровадження новітніх технологій, таких як штучний інтелект, великі дані, Інтернет речей. Це дозволить не лише зміцнити позиції регіону на національному рівні, але й забезпечити його інтеграцію у глобальний цифровий простір.

У сфері освіти цифровізація також відіграє важливу роль. Заклади освіти Вінницької області активно впроваджують дистанційні технології навчання, електронні освітні ресурси та цифрові платформи. Це дозволяє підвищити доступність освіти та забезпечити безперервність навчального процесу, особливо в умовах кризових ситуацій [3].

Однією з основних проблем залишається нерівномірний доступ до цифрових технологій, особливо у віддалених сільських районах. Крім того, існує потреба у підвищенні рівня цифрової грамотності населення, що є необхідною умовою ефективного використання сучасних технологій [5].

Ще одним важливим аспектом є забезпечення інформаційної безпеки на регіональному рівні. Зростання кількості цифрових сервісів супроводжується підвищенням ризиків кіберзагроз, що потребує впровадження сучасних систем захисту інформації та підвищення рівня обізнаності користувачів у сфері кібербезпеки [3].

Таким чином, досвід Вінницької області демонструє, що цифровізація може стати потужним інструментом соціально-економічного розвитку регіону. Вона сприяє модернізації економіки, розвитку підприємництва, покращенню якості державних послуг та підвищенню рівня життя населення. Водночас ефективна реалізація цифрової трансформації потребує комплексного підходу, який включає розвиток інфраструктури, освіти, інновацій та забезпечення інформаційної безпеки.

Отже, цифровізація виступає важливим фактором соціально-економічного розвитку держави, забезпечуючи підвищення ефективності економіки та якості

життя населення. Вона сприяє розвитку інновацій, трансформації ринку праці та вдосконаленню державного управління. Водночас цифровізація потребує комплексної державної політики для мінімізації ризиків та забезпечення сталого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кабінет Міністрів України. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2025 роки. – Київ, 2018.
2. Краус Н.М., Краус К.М. Цифрова економіка: тренди та перспективи розвитку // Економіка та держава. – 2021. – №4. – С. 5–10.
3. Пищуліна О.М. Цифрова трансформація економіки України: виклики та можливості. – Київ: Разумков центр, 2020.
4. Дубов Д.В. Електронне урядування: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні // Державне управління. – 2022. – №2. – С. 45–52.
5. Гуржій А.М., Карташова Л.А. Цифровізація суспільства: виклики та ризики // Інформаційні технології і освіта. – 2023. – №1. – С. 12–18.

Рудик В. В.,

*директор Ліцею № 2 Покровської міської ради Донецької області,
учитель математики, rudikvv9@gmail.com*

Трубчаніна О. М.,

*учитель хімії, Ліцей № 2 Покровської міської ради Донецької області,
trub4aninaelena@gmail.com*

ОСВІТНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У ВОЄННІЙ УКРАЇНІ: РОЛЬ МАТЕМАТИЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ В СУЧАСНІЙ ПРИРОДНИЧІЙ ОСВІТІ

Анотація. У статті проаналізовано освітні зміни воєнної України та окреслено роль математичної грамотності як ключового чинника оновлення природничої освіти. Показано, що війна загострює потребу в стійкості, критичному й обчислювальному мисленні та здатності діяти з неповними даними. Підкреслено значення цифровізації та роботи з даними у формуванні компетентностей природничого циклу та зв'язок математичного моделювання з вимогами PISA. На прикладі PISA-орієнтованих завдань продемонстровано, як математична діяльність розвиває автономність та відповідальне прийняття рішень. Висновок: математична грамотність є системною основою природничої освіти й інструментом розвитку особистості в умовах нестабільності воєнного часу.

Ключові слова: математична грамотність, природнича освіта, PISA, цифровізація, міжпредметність, моделювання, критичне мислення, воєнний контекст.

Keywords: mathematical literacy, science education, PISA, digitalization, interdisciplinarity, modeling, critical thinking, wartime context.